

SENA DZIESMA – JAUNĀS SKAŅĀS:

Lugažu pagastā 1934. g. 2. decembrī
pēc «Jaunruķeļu» saimnieka JĀŅA PAVLOVIČA
ierosinājuma atjaunotā vakarēšanas tradīcija

NO 20. GADSIMTA 30. UN 40. GADU PRESES IZDEVUMIEM

Pirms 85 gadiem Lugažu pagastā...

Preekšlasījumi „Silmuhrneekos“.

Paģahjušhās otrdeenās wakarā Lugašhū 6 kl. pamatskolā „Silmuhrneekos“ notika Latv. Raž. Saunatnes Sateenibas Baltas nob. walbes un peeaizinatū sabedrīfku darbīneeku apspreede, kurā nolehma turpinat mellet tos zelus, pa kureem latwju tautos wisplāšhātās masās atkal waretu eeintereset un eedebfinat šlahpes pehž ihstas gara kulturās. Tās kulturās, kura latw u tautai dewa spehstus isest nesalaustai žaur gadu smtēku wehrdīfku un zeešhanam un rezultatā eeguht brijwū un neatkarīgu Latwiju. Atfina, ka sewischka wehriba peegreeschama preekšlasījumeem un tamdeht šwehtdeen, 2. dezembri plkst. 19. Lugašhū 6 kl. pamatskolās telpās tiks noturets preekšlasījums us kuru eeja wisēem brijwā. Tais skolotajs A. Preedneeks par tematu „Tautas dseesmas kā senlatweešhū garīgās dšihwes atpogulotajas“ un J. Pawlowiitchs — „Kā isweidot wakaroshanu lauku sehtās“.

**ZIEMEĻ
LATVIJĀ**

Sabiedrīki-literāriks nedēļas laikraksts.

Finānk
Redakcija: Kankoris **Waldā**
Hēbafijās runas Rumbas
no pulkt. 19—18 wofard.
Bacefīšhānos pesem laikrakst
un grabm
Abonešhānos mofī:
ar pefafīšhānu
2) 1 mofānk 25 — 50 keni.
. 3 mofānk 75 .
. 6 mofānk 2 50 .
. ehtēm 50% hāpaf.
Wofafīšhānu ehtīšhānu lapa
Baltwīģu kofafīšhānu

Lugaseešhi usfahkufchi wakarēshanu.

Šwehtdeen, 2. dezembri Lugašhū 6 kl. pamatskolā „Silmuhrneekos“ tika listi pirmee pamati šeno tautas tradīģiju — wakarēshanas atjaunošhanai.

Skolotajs A. Preedneeks šaistochi nolafija referatu „Tautas dseesmas kā senlatweešhū garīgās dšihwes atpogulotajas“, peewedot atfewischlas tautas dseesmas kā peemehrus tam, ka senlatweetis wisus šamus preekus un behdas eelģis tautas dseesmas un šhīs tautas dseesmas bija tās, kas latwju tautu darīja stipru, un tamdeht ari mums jāprot zeenit šhīs tautas lepnumš.

Tautas dseesmas radīģušhi ne mahtšlineeki, bet wīša tauta un wīšas tās kopstaitā ap 300.000 usglabajuschās gadu smtēnem dšihwas tīkai tautas atminā. Tās usrafstītas tīkai pehbejā laitā.

J. Pawlowiitchs pakawejās pee muhšu kulturalās dšihwes attīhstības un teem usdewumeem, kuri mums ikweenam turpmak buhtu weizami šhīni laukā, ussverot to leelo lomu, tahda ir bijuši taisni muhšu lauku laudim. Beš tam dewa norahdijumus kā domaš isweidot wakarēshanu lauku sehtās. Referatu kuplinaja ar musikas preekšhnesumeem skolotaja A. Preedneeka un insch. D. Stuhres ispildīģuwi u) wīģoles un klaweerem.

Pehž referateem atklahja pahrrunas, kurās beš lektoreem nehma dalību J. Aleksandrejs, W. Mednis, E. Brijwiba u. z. un kurās nolaidroģās, ka, ja muhšu sentšhi kungu gaitās eedami ir wareģušhi atģizinat laiku ari garīgām darbām, tad mums brijwajā Latwijā pee tū jāferas ar wehl jo leelaku sparū. Wehs nedrīhstam aishildinatees ar newalu un ģitām liģbģigām leetam. Netas naw tahds, ko ģilweks nepehģ, ja tīkai ir laba ģriba. Wajag' šweht, stipram buht, uswaret!

Mahlošho wakarū nodomats noturet Saunatnes pee J. Pawlowiitcha, janwara mehnescha šahkumā.

Labaš sešmes!

Vakarēšanas tradīcija «..gājusi uzvaras gaitā pāri visai Latvijai»

Vakarošana atdzimst

Dažos lauku novados, starp tiem arī Lūgāžu pag., atjaunots senču paradums — vakarošana. Turpinot skaisto pasākumu, svētdienas vakarā Lūgāžu Jaunruķējos notika pirmais vakars lauku mājās, kas bija veltīts R. Blaumaņa darbu iztirzāšanai. Referēja skol. J. Ābolīnš. Līdz pavasarim lūgājieši līdzīgus vakarus nodomājuši vēl sarīkot Kr. Valdemāra, Kronvalda, Ausekļa, Pumpura u. c. izcilāko mūsu tautas gara darbinieku daudzīnāšanai. Ērtības labad pagasts sadalīts novados, piesaistot pie katras vietas apm. 25 mājas. Darbus veic pag. valde, kopā ar skolām un vietējāre organizācijām.

Otrdien, 15. janvārī 1935. g.

Ministru prezidenta

pateicība

Ministru prezidents K. Ulmanis izsaka atzinību Lūgāžu un Valkas sabiedriskiem darbiniekiem, kā viņi vispilnīgāki līdz šim izveduši vakarēšanas skaisto tradīciju. Ministru prezidents sevišķi atzīmē Jāni Pavloviču, kuŗa Jaunruķeju mājās notikusi pirmā vakarēšana.

Ceturtdien, 14. februārī 1935. g.

Vakarēšana — lauksaimnieku praktisko zinību izplatīšanai

Pēdējā laikā daudzos valsts novados sāk ieviesties vakarēšanas paradums, kas lauku dzīvē kļūst par arvien svarīgāku sabiedriskās dzīves faktoru. Vakarēšanas lielo nozīmi un pareizāko nostādīšanu, šķiet, vistuvāk sirdij pēmuši Valkas apr. Lugažu pagasta iedzīvotāji. Lugažnieki par vakarēšanu sarīkošanu domājuši jau agrākos gados, bet savus nodomus viņi varējuši realizēt tikai atjaunotās Latvijas laikā, 1934. g. beigās. 1935. g. lugažniekiem notikušas 12 vakarēšanas, bet šogad, nepilnu 2 mēnešu laikā jau 10. Vakarēšanas pēc zināma plāna lugažnieki tagad sarīko katras svētdienas pēdvakarē, sadalot visu pagastu 8 rajonos pa apm. 30 saimniecībām katrā. Vakarēšanu ievada priekšlasījums, kuram seko ierosināto jautājumu kopēja iztirzāšana un dažreiz arī mūzikas priekšnesumi un kopējas dziesmas. Savās vakarēšanās lugažnieki neparedz ēšanu un dzeršanu, kā to dara dažās citās vietās.

Pēc lugažnieku domām, vakarēšanas istais nolūks un galvenais mērķis ir lauksaimniekiem vajadzīgo praktisko zināšanu izplatīšana un lauku iedzīvotāju garīgās kultūras līmeņa pacelšana. Vakarēšanām jānodina mīlestība un cieņa pret tautu, dzimteni un valsti, jāizkopj lauku mā-

jas godāšanas sajūta un tautas kopības jūtas. Vakarēšanas zināmā mērā izpildītu tautas augstskolas lomu un veiktu svētīgu darbu ārpusskolas izglītības veicināšanā lauku apstākļos. Lugažu vakarēšanas, kā to rāda piedzīvojumi, tagad pulcina ne tikai apkārtnes zemturus, bet arī lauksaimniekus un zemnieku jaunatni.

Vakarēšanu panākumu ierosināti, lugažnieki ar pagasta vecāko J. Štīftu, aizsargu nodaļas priekšnieku R. Hasmani, pamatskolas pārz. Priednieku, lauksaimnieku J. Pavloviču un citiem sabiedriskiem darbiniekiem priekšgalā nodomājuši nodibināt arī īpašus gara un praktisko zinību pārlūku postņus pagastā. Tie pārzinātu pašvaldības bibliotēku, sekotu svarīgākām kultūras jautājumiem un, ejot no mājas uz māju, iepazīstinātu ar tiem visus pagasta iedzīvotājus. Turpinot vakarēšanas, tuvākā laikā Lugažu pagastā doc. J. Students runās par psiholoģiju un filozofiju, māksl. J. Bīne — par latviešu senkultūru, doc. P. Mucenieks — par tiesībām, tikumību un taisnību. Paredzēti arī priekšlasījumi par dārzkopības izveidošanu u. c. praktiskiem jautājumiem.

Redakcija, ekspedīcija un kantors
Rīgā, Citadeļē, Muižas ielā Nr. 1.

Tālruni:

Galv. redakt. kab. 23907,
dzīv. 21856.
Redakcijai . . . 3520-135.
Kantorim un eksp. 23861.

Studējamu maksa:

Priekšpasūt Ls 1,20, tekstā Ls 1,00, firmu un
izpircu stud. Ls 0,30, pārējie Ls 0,20, kara
lētādām Ls 0,12, karavīriem un darba mek-
lētājiem Ls 0,08 par vienu peit rindiju.

L A T V I J A S K A R E I V I S

XVII gads.

Abonēšanas maksa:

Karavīriem, atvaļinātiem karavīriem, robezsargiem, aizsargiem un policistiem.

Par 1 mēnesi ar piešūšanu Ls 1,75
. 6 mēneš 9,50
. 12 18,00

Pārējiem:

par 1 mēnesi ar piešūšanu Ls 2,50
. 3 mēneš 6,50
. 6 12,00
. 12 22,00

Nr 49 (4704)

Piektdien, 28. februārī 1936. g.

SĒJĒJS

MĒNEŠRAKSTS LATVISKĀS DZĪVES VEIDOŠANAI

3. nr.

MARTS

1937

J. Štīts

Vakarēšanas dzimtenē

(Pārskats par 50 vakarēšanām Lugažu pagastā).

Lugažu pagasta vakarēšanas*) vada

*) Lugažu pagastam pieder gods, ka tas rosīgāk par citiem izkopies vakarēšanu. Laikam viņa ir še cēlusies; katrā ziņā Lugaži vakarēšanai darījuši daudz goda. Še iepazīstinām lasītājus ar vakarēšanas panākumiem Lugažos.

R e d a k c i j a.

Lugažu pagasta valde ciešā sadarbībā ar aizsargu nodaļu un pagasta pamatskolu. Vakarēšanas atjaunošana tika plaši pārrunāta 1934. g. 11. novembrī pagasta pašvaldības, sabiedrisku organizāciju un darbinieku kopējā sanāksmē vietējā pamatskolā. Pārrunās piedalījās Valkas aizsargu pulka komandiera palīgs V. Mednis, lauksaimnieks J. Pavlovičs, skolas

pārziņis A. Priednieks, bij. „Ziemeļlatvijas“ red. E. Brīvība un citi. Lauksaimnieks J. Pavlovičs ierosināja domu atjaunot lauku sētās vakarēšanu zem nosaukuma: „Sena dziesma — jaunas skaņas“. Visi sanāksmes dalībnieki šo domu sirsnīgi atbalstīja un tūlīt izvēlēja komiteju, kurai uzdeva šo jautājumu tālāki virzīt.

Komiteja par vakarēšanas tuvākiem mērķiem nosprauda: 1) Saimnieciskās dzīves zināšanu izplatīšanu. 2) Garīgās kultūras celšanu lauku sētās. 3) Modināt un stiprināt cieņu uz tautu un valsti. 4) Modināt lauku mājās pašvērtības sajūtu un 5) Izkopt kopdarbības apziņu.

Pirmā vakarēšana notika Lugažu pamatskolā 1934. gada 2. decembrī. Ar referātiem piedalījās: 1) skol. A. Priednieks — „Latvju daiņas kā senlatviešu dzīves atspoguļotājas, 2) lauksaimnieks J. Pavlovičs — „Kā izveidot vakarēšanu lauku sētās“. Pavisam ir notikušas līdz 1936. g. 22. nov. 50 vakarēšanas šādās vietās: pamatskolā, Jauruklejos, Lugažos, Burgā, Pedelē, Lukstiņos, Kalnuižniekos, Puņģos, Kociņos, Zīles mežniecībā, Gulbi, Vecsauliešos, Pedeles Dzirnāviešos un viena Valkas pagasta Tomēnos.

Vakarēšanās piedalījušies lektori: Valkas Jāņa Cimzes ģimnazijas skolotājs J. Āboliņš ar referātiem: 1) Rūdolfs Blaumanis un viņa darbi (2 reizes), 2) Kr. Valdemārs un viņa laiki (2 reizes), 3) Auseklis un Kronvalda Atis (2 reizes), 4) Brāļu Kaudziņu „Mērnieku laiki“, 5) Ticīgais Poruks, 6) Grāmatas svētība un grāmatas laists, 7) Dzīves jēga, 8) Kā saprast dzeju. — Agronoms H. Baltietis: 1) Agronomu zinātniskā kongresa atziņumi — (2 reizes), 2) Lauku augu barības vielu sagatavošana saimnieciskā kartā, 3) Nākotnes lauksaimnieks, 4) Lauksaimniecības pamatjautājumi. — Veterinārārsts Zamelis: 1) Tuberkuloze pie mājlopiem un tās ārstēšana, 2) Lopu barības papildvielas, 3) Liellopu kāpuru attīstība un viņu iznīcināšana. — Valkas rajona lopkopības instruktors V.

Lapkašs: Par lopkopības jautājumiem — (5. reizes). Agronoms V. Gaujers: Zaļaju augi un viņu kopšana (2 reizes). Agronoms A. Rožkalns: Zemes apstrādāšanas galvenie noteikumi — (3 reizes). Lopkopības pārraugis P. Pāķis: Kā audzēt lielus un ražīgus piena lopus. Dārzkopības speciālists J. Reņģe: Par dārzkopības izveidošanu. Dārzkopības instruktore V. Kaimiņš: Augļu un ogu dārzu ierīkošana. Mājturības instruktore M. Jubasa: Lauku sievietes darba apstākļu uzlabošana un „Lauku mājas tīrības sajūta“. Lauksaimniecības kameras lektors Čērps: „Technikas sasniegumu pielietošana lauku dzīvē“. Mežzinis Balodis: Lauksaimniecība mazvērtīgas zemes apmežošana. Doc. P. Stares: Kā lauksaimniekiem turpmāk saimniekot. Skolotājs A. Priednieks: Latviešu tautas dziesmas kā senlatviešu dzīves atspoguļotājas. Doc. P. Mucenicks: Tiesības, tikumība un taisnība. Lauksaimnieks J. Pavlovičs: Kā izveidot vakarēšanu lauku sētās. Mākslinieks J. Bīne: Senlatviešu kultūra. Doc. J. Students: 1) Psiholoģijas un filozofijas pamatjēdzieni, 2) Cilvēku daudzi raksturi, 3) Kāds cilvēks ir īsti izglītots. Lektors J. Cancis: Personība, pašizglītība un pašmācība. Vecmāte E. Tīrums: Tribas sajūta bērnu kopšanā. Dr. J. Cilinskis: Veselības kopšana. Valkas rajona būvtechniķis F. Ziverts: Lauku būvniecības jautājumi. Vēsturnieks Kāpostiņš: Latviešu svētki. —

Bez tam ar muzikas priekšnesumiem un dziesmām ir piedalījušies vairākas vakarēšanās: hrievmākslinieks P. Krieviņš, inž. O. Stūre, skol. A. Priednieks, Lugažu aizsargu nodaļas jaukts koris un Valkas vīru dubultkvartets skol. J. Vilcīna vadībā. Ar deklamācijām piedalījušies skolotāja Grigoričs. Vietējie lektori, mākslinieki un citi darbinieki ir visi darbojušies bez atalgojuma. Lektorus no Rīgas, uz Valsts Prezidenta Dr. K. Ulmaņa norādījumu, uz pagasta valdes lūgumu ir sūtījusi iekšlietu ministrijas informācijas un propagandas pārvalde. Vakarēšanas parasti notiek svētdienās no plkst. 17—20. Divas reizes ar labiem panākumiem vakarēšanas ir notikušas arī sest-

dienas vakaros. Šajās 50 vakarēšanās ir piedalījušies 2172 dalībnieki jeb caurmērā uz katru vakaru 43 vakarētāji.

Ikkatram lauksaimniekam, pie kuŗa notiek vakarēšana, pagasta valde noraksta vienu zirga šķūts dienu. Par to saimniekam ir jāatved un jāaizved lektors, jāiekārto telpas klausītājiem, pēc iespējas ar soliēm un jādod nepieciešamais apgaismojums. No rīkotāju puses nav paredzēta vakarētāju pacienāšana un viesīgā sadzīve. Nav paredzēts arī, ka

saimniecei būtu jācienā lektors, bet parasti gan saimnieces šajā ziņā nerēķinās ar vakarēšanas vadības norādījumiem. Divās vietās bija notikusi visu vakarētāju pacienāšana, par ko gan vakarēšanas vadība noteikti norādīja, ka tam tā uz priekšu vairs nevajadzētu notikt, lai novērstu vērību no vakarēšanas galvenā uzdevuma. Visu vakarēšanas dalībnieku vērība un uzmanība ir bijusi priekšzīmīga. Pašvaldībai radušies izdevumi līdz Ls 17,—.

Valsts prezidents vakarēšanā Lugažos

Valsts prezidents Lugažu pamatskolā uzrunā vakarēšanas dalībniekus. Pirmā rindā iekšējo ministru V. Gulbis. Atz. ministra vakarēšanas ierosinātājs Lugažu pag. lauksaimnieks J. Pavlovičs. (Skat. tekstu 1. lappusē.)

Jaimākās Ziņas

Redakcija un kantori: Rīga, L. Katļu ielā Nr. 26. Aizdevu ņemot šeit izdevējam M. 2-2336, atbild. redakt. Nr. 2-2-26-2. Izcena nod. 2446-6, redakcijas 2-2-2-21, vortija un grāf. nod. rēd. Nr. 2-2-2-24, izdevējam Nr. 2-2-2-27, 27-2-19.

Fakss: 2-2-2-24.

Bez maksas, nod. 2-2-2-27, izdevējam Nr. 2-2-2-24, redakcijas 2446-6, vortija un grāf. nod. rēd. Nr. 2-2-2-24, izdevējam Nr. 2-2-2-27, 27-2-19.

Iznāk ikdienas 6 reizes nedēļā

Abonēšanas maksa:

Ar presētājiem uz 1 mēn. Ls. 2-000, uz 3 mēn. Ls. 4-500, uz 6 mēn. Ls. 8-000, uz 12 mēn. Ls. 14-000. Tikāši rēd. p. 102.

Stipendijām maksas: 1 kop. p. Ls. 1025, tekstā Ls. 125, studiju darbi 205 cent. Ls. 10 nedēļas gaduļa stipendijām 205 centim par vienreizēju pensiju, kas nodots, darba gada pēdējā dienā 10 cent. par vienreizēju pensiju. Arzūmju stipendijām 1 kop. 35 cent, tekstā 25 cent, vienā dienā 8 cent, cenā par 1 mēn. vienā dienā, nedēļā.

Vakarēšana Lugažu pamatskolā

Lugažu pagastā jau vairākus gadus pastāv jaukā tradīcija reizi vai divas mēnesi lauksaimniekiem — zemes darba darītājiem sapulcēties kopā un draudzīgās pārrunās, dziesmās un kopējos darbos pavadīt vakarus. Šo vakarēšanu ierosinātais bijis sirmais Lugažu pagasta lauksaimnieks J. Pavlovičs, un vakar viņš ar gandarījumu un lepnumu varēja piedalīties 85. Lugažu pagasta vakarēšanā. Šī vakarēšana notika Lugažu pagasta Silamūrnieku pamatskolā un tajā ieradās vairāki simti cilvēku. Tomēr lugažniekiem tā nebija tikai parastā ikdienišķā vakarēšana. Tie bija reizē arī lieli svētki, jo ar lugažniekiem te vairākas stundas kopā pavadīja arī Prezidents. Viņa sagaidīšanai pie pamatskolas bija celti krāšņi goda vārti un te Prezidentu apsveica Lugažu pagasta vecākais štifts un Pavlovičs. Vakarēšanas dalībnieki bija pulcējušies plašajā lielo kļavu ieslēgtā pagalmā, kur vakarēšanu ievadot viņus uzrunāja pagasta vecākais štifts. „Svešnieki ar varu un viltu,” teica viņš, kādreiz atņēma mūsu zemi un ļaudīm lielās pilis, bet mazās pilis, mūsu klusās lauku mājas palika. Tām nav bijuši šie sveši valdnieki. Darba mīlestība, zemes mīlestība un Dieva bagātīgi piešķirtais saprāts šīs sētas izvērtis par tautas garīgās kultūras pilīm.”

Valsts prezidents runāja par tematu „Kopīgi izcīnījām, kopīgi izdalīsim.” — Mums jācenšas mūsu zemi darīt mājīgu, pievilcīgu un mīļu. Tas nav vienas dienas darbs, bet prasa ilgus laikus. Pirmajos valsts pastāvēšanas gados cīņu laikmeta vienības spožuma apstarota zeme darīja lielus darbus, bet tad nāca laiki, kad dibināti varējām prasīt, kas valda mūsu zemē. Mūsu zemē noteicējam jābūt tam, kas te dzīvo tūkstošus gadus, kas te katru vagu dzinīs un katru lidumu līdīs. Tā tam vajaga būt, un šādā garā valdība uzsākusi savu lielo pārkārtošanas darbu. Par rīkotājiem un noteicējiem zemē jābūt tiem, kam tas pieder pēc vēsturiskās patiesības.

Plaši Prezidents pakavējās pie valdības darba saimniecisko jautājumu kārtēšanā, it sevišķi pie kopdarbības veicināšanas likuma. —

Sasāpējušais kooperācijas jautājums reizi par visām reizēm jānokārto, lai sāktu to veidot uz jaunā likuma pamata, un šis likums — uzsvēra Prezidents — būs no dzelzs un tērauda.

Valsts prezidenta runa ilga gandrīz veselu stundu, un pēc tās visi kopā devās skolas telpās, kur pie vakarēšanas galda turpinājās pārrunas un domu izmaiņas.

Nr 147

Pirmdien, 31. maijā 1937. g.

Vakarēšanas dalībnieki Lugažos. 30. maijā Valsts prezidents Dr. K. Ulmanis ieradās Lugažu 6-kl. pamatskolā un, atzīmējot Vidū sēd iekšlietu min. V. Gulbis, aiz viņa lugu

№657.
4. JŪNIJĀ 1937. G

100. vakarēšana Lugažu pagastā

Lugažu pagasta valde, ciešā sadarbībā ar pagasta pamatskolu, aizsargu nodaļu un lauksaimniecības biedrību jau 3 gadus turpina ārpusskolas izglītības darbu — vakarēšanas. Vakarēšanas notiek lauku mājās

parasti svētdienās no plkst. 5 līdz plkst. 8 vakarā. Viņās aizvien ir kāds vadošais referāts, pēc kam notiek pārrunas un bieži dzied arī kopīgas dziesmas. Kopēji mielasti un vispār viesīga sadzīve un strādāšana nav paredzēta. No līdzšinējām vakarēšanām apmēram puse ziedota agronomisko un citu praktisku jautājumu noskaidrošanai; otra puse — kulturāli - sabiedriskiem un literāriem tematiem.

Līdzšinējās vakarēšanas ir apmeklējušas ap 4500 vakarētāju.

100. vakarēšana notiks 6. janvārī plkst. 8,30 Silmūrnieku pamatskolā. Kā goda viesis lūgts piedalīties Preses b-bas priekšnieks J. Druva un vakarēšanu sākot teiks uzrunu. — Par tematu: „Sieviete Annas Brigaderes rakstos“ runās teol. kand. E. Ozoliņa. Ar koŗa dziesmām piedalīsies Lugažu aizsargu nod. koris skol. A. Priednieka vadībā un 7. Valkas aizs. pulka štāba vīru dubultkvartets skol. J. Vilciņa vadībā.

—ks.

№ 2. Šodien „Zemes Spēks“ Otrdien 4. janvārī 1938.

Svā Zeme

Redaktors Jūlijs Druva

Simtā vakarēšana Lugažos.

Vakar Lugažu pagastā notika 100. vakarēšana, kurā ieradās Latvijas preses b-has pr-ks J. Druva. Ar dziesmām vakaru kupltnāja aizsargu nodarjas koris. Noslēgumā Lugažu pag. vec. J. Štīfts nolasiya Valsts prezidenta apsveikumu un lūdza Latvijas preses b-has pr-ku J. Druvu novest Valsts prezidentam vakarēšanas dalībnieku sveicienus un uzticības apliecinājumu. — Uzņēmumā vakarēšanas dalībnieki. No kreisās: Valkas pils. galva D. Abulis, Valkas apr. lauku pašv. vec. A. Gallītis, Valkas apr. pr-ks K. Bricdis, Latvijas preses b-has pr-ko J. Druva, Lugažu pagasta vecākais Štīfts un vakarēšanas vadītājs J. Pavlovičs.

Jaukākas Ziņas

Redakcija un kantone Rīga, Krišju iela Nr. 25. Aizvieto tele. un
 tālruni Nr. 22254, telegr. numurs Nr. 22254.
 Izdevumi Nr. 24869, reģistrācija Nr. 22253.
 Telefons un pres. red. tel. Nr. 22254, 24869.
 Izdevumu Nr. 22252, 27119, 24868, 24816.
 Izdevumu red. tālrunis: 22254.
 Atbild. raksturotāja tālrunis: Atvērta 22254.
 Izdevumu Nr. 24869, tele. num. 22254 un 24869.
 Izdevumu kati. 22255; kase 26-11-3.

Iznāk ikdienas 6 reiz nedēļā
 Abonēšanas maksa:
 Ar nosaukuma
 uz 1 mēn. 1,20
 „Ziņas” — 570
 uz diviem uz 1 mēn. 1,50, uz 3 mēn. 1,80
 Treksē rfp. postb. 1212

Studējumi maksā: 1. lpp. p. 1,02, 2. lpp. p. 1,02, 3. lpp. p. 1,02, 4. lpp. p. 1,02, 5. lpp. p. 1,02, 6. lpp. p. 1,02, 7. lpp. p. 1,02, 8. lpp. p. 1,02, 9. lpp. p. 1,02, 10. lpp. p. 1,02, 11. lpp. p. 1,02, 12. lpp. p. 1,02, 13. lpp. p. 1,02, 14. lpp. p. 1,02, 15. lpp. p. 1,02, 16. lpp. p. 1,02, 17. lpp. p. 1,02, 18. lpp. p. 1,02, 19. lpp. p. 1,02, 20. lpp. p. 1,02, 21. lpp. p. 1,02, 22. lpp. p. 1,02, 23. lpp. p. 1,02, 24. lpp. p. 1,02, 25. lpp. p. 1,02, 26. lpp. p. 1,02, 27. lpp. p. 1,02, 28. lpp. p. 1,02, 29. lpp. p. 1,02, 30. lpp. p. 1,02, 31. lpp. p. 1,02, 32. lpp. p. 1,02, 33. lpp. p. 1,02, 34. lpp. p. 1,02, 35. lpp. p. 1,02, 36. lpp. p. 1,02, 37. lpp. p. 1,02, 38. lpp. p. 1,02, 39. lpp. p. 1,02, 40. lpp. p. 1,02, 41. lpp. p. 1,02, 42. lpp. p. 1,02, 43. lpp. p. 1,02, 44. lpp. p. 1,02, 45. lpp. p. 1,02, 46. lpp. p. 1,02, 47. lpp. p. 1,02, 48. lpp. p. 1,02, 49. lpp. p. 1,02, 50. lpp. p. 1,02, 51. lpp. p. 1,02, 52. lpp. p. 1,02, 53. lpp. p. 1,02, 54. lpp. p. 1,02, 55. lpp. p. 1,02, 56. lpp. p. 1,02, 57. lpp. p. 1,02, 58. lpp. p. 1,02, 59. lpp. p. 1,02, 60. lpp. p. 1,02, 61. lpp. p. 1,02, 62. lpp. p. 1,02, 63. lpp. p. 1,02, 64. lpp. p. 1,02, 65. lpp. p. 1,02, 66. lpp. p. 1,02, 67. lpp. p. 1,02, 68. lpp. p. 1,02, 69. lpp. p. 1,02, 70. lpp. p. 1,02, 71. lpp. p. 1,02, 72. lpp. p. 1,02, 73. lpp. p. 1,02, 74. lpp. p. 1,02, 75. lpp. p. 1,02, 76. lpp. p. 1,02, 77. lpp. p. 1,02, 78. lpp. p. 1,02, 79. lpp. p. 1,02, 80. lpp. p. 1,02, 81. lpp. p. 1,02, 82. lpp. p. 1,02, 83. lpp. p. 1,02, 84. lpp. p. 1,02, 85. lpp. p. 1,02, 86. lpp. p. 1,02, 87. lpp. p. 1,02, 88. lpp. p. 1,02, 89. lpp. p. 1,02, 90. lpp. p. 1,02, 91. lpp. p. 1,02, 92. lpp. p. 1,02, 93. lpp. p. 1,02, 94. lpp. p. 1,02, 95. lpp. p. 1,02, 96. lpp. p. 1,02, 97. lpp. p. 1,02, 98. lpp. p. 1,02, 99. lpp. p. 1,02, 100. lpp. p. 1,02.

Vienprātībā un saticībā

100. vakarēšana Lugažos

Lugažu pagastā aizvakar notika 100. vakarēšana. Tani ieradās Latvijas preses biedrības priekšnieks J. Druva. Vakarešanu ievadot Lugažu pagasta vecākais J. Stifis nolasija valsts prezidenta piesūtīto apsveikumu. Lugažu pagasta vecākais lūdza preses biedrības priekšnieku novest valsts prezidentam vakarēšanas dalībnieku sveicienus un uzticības apliecinājumu. Pēc tam vakarēšanas dalībnieki slavīnāja Prezidentu un valdību ar triskārtēju «Lai dzīvo!»

Preses biedrības priekšnieks savā uzrunā kuplajai vakarētāju saimei sniedza atziņas par mūsu vienības laika ieguvumiem un sasniegumiem. Preses biedrības priekšnieks norādīja, ka 1938. gadā mēs leejam ar pārliecību, ka mūsu dzīve ir nostiprinājusies. Bet mūsu sirdis vēl nav tīras no šausmības un egoisma, kas ir mūsu lielākie ienaidnieki. Runātājs cildināja lugažnieku vienprātību un saticību, novēlējams turpmākās vakarēšanās ar vēl lielāku neatlaidību cīnīties par savas garīgās dzīves izkopšanu.

Vakarēšanu ar garīgo aktu ievadīja un priekšlasījumu par tematu «Sieviete Annas Brigaderes rakstos» nolasija teoloģijas kandidāte E. Ozoliņa. Ar dziesmām vakaru kuplināja Lugažu aizsargu nodaļas koris skolotāja A. Priednieka vadībā.

Beigās Preses biedrības priekšniekam aizsardzes atmiņai no 100. vakarēšanas pasniedza līnu dvēli ar tani iesūtu jubilejas datumu. Pēc tam visi pulcējās pie kopējas tējas.

Ipatnējas un jaukas svinības Jaunlatgales aizsardzēm

Jaunlatgales aizsargu namā štāba aizsardžu pulciņā bija rikojis kopēju eglītes vakaru. Reizē ar šīm gādskārlējām svinībām, Jaunlatgales pulks bija rikojis sava pirmā krustdēla, Augšpils pagasta jaunsaimnieka Skaistkalna laulātā pāra četrpadsmitā bērna kristības. Šis divkārs svinības bija pulcinājušas aizsardžu, aizsargu un sabiedrības saimi. Svinības ievadīja svētku dievkalpojums pie svētku eglītes, kurā vadīja māc. Treiverts. Turpat notika arī pulka krustdēla krustības. Krusttēva, pulka kom. K. Mežuļa, un krustmātes pulka vecākās aizsardzes E. Jākobsons turētais krustdēls da-

bija vārdu Laimonis. Jaunlatgales aizsargu pulks slarp citu savam krustdēlam pasniedza krājgrāmatīņu ar 100 ls noguldījumu, kas izlietojams tikai pēc pilngadības sasniegšanas. Skaistkalna laulātā pāra ģimēni, kas uzskatāma par lielāko latviešu ģimēni Latgalē, četrpadsmitā bērni kristības bija atcerējušies arī vairāki citi bērnu draugi un labvēļi. Starp citu S. Daugavpils k. p. virsnieku ģimeņu apvienības Cēsu nodaļa bija piesūtījusi 100 ls. Apvienības vārdā sveicienus ar vislabākiem virsnieku saimes novēlējumiem nodeva aprinča lauku pašvaldību vecākā pārstāvis. Svinību noslēgumā aizsargu un aizsardžu saime pie kopējām vakariņām ar bērniem svētīja ģimenes vecākiem nosvinēja pirmā pulka krustdēla Laimoņa krustības. —re—

Lugažu pagasta 100. vakarēšanas dalībnieki. (Skat. rakstu 20. lapp.)

№ 5.

Sestdien 8. janvārī 1938

Svītva Zeme

Redaktors Jūlijs Druva

J. Pavlovičs,
Lugažu lauksaimniecības b-bas
kultūrali-sabiedriskās sekcijas
vadītājs.

Kā Lugažos vakarē

(Referāts nolasīts Latvijas radiofonā š. g. 19. novembrī.)

Kādā jaunatnes sanāksmē pie mūsu pamatskolas pārziņa skolotāja A. Priednieka ap 1934. gada nostiprinājas domu, ka lauku mājai atkal vajadzētu apzināties visā pilnībā savu nozīmi mūsu valsts dzīvē un šajā virzienā tad atrast visu savu spēku. Ja gadu simtus lauku māja ir bijusi vienīgā mūsu saimnieciskās un garīgās dzīves vienotāja un sargātāja, tad viņai tagad atkal vajadzētu labi dzirdami pacelt savu balsi un atrast savu ceļu, pa kādu ejot tā varētu sevi atkal izveidot par mūsu valsts kultūras stipro pili.

Mūsu senās lielas pilis, kuras ir bijušas nocietinātas pēc visiem toreizējiem kara vešanas mākslas likumiem, ir visas uzvarējušas sveši iebrucēji un tik pamatīgi nopostījuši, ka tagad tikai ar vislielākam grūtībām izdodas atrakteņos atrast neciegas atliekas no toreizējās lielo pīļu kultūras. Bet mūsu mazās pilis — mūsu lauku mājas, kuras sargāja tikai tautas dzeja daudz minētais tautas gudrais padoms, nav galīgi uzvarējis neviens ieaidnieks, un tās nodeva mūsu laikam, bez lielām pūlēm no tagadējo paaudžu pusēs, ar tautas dziesmām, pasakām un mīklām, kuras ir radījuši mūsu senās lauku mājas ģeniji, tādās gara kultūras mantas, kuras ir līdzvērtīgas visiem pasaules izcilus literāriem darbiem, bet gan tikai pilnīgi īpatnējā latviskā veida.

To visu apsverot augšam minētā mūsu pagasta jaunatnes sapulcē, tad arī nāca atzinums, ka jāatjauno atkal vakarēšanas lauku mājas, lai gan tika arī atzīts, ka nevarēsīm, tā sakot burģiski atjaunot senās vakarēšanas ar kopējo strādāšanu, mielastu u. t. t., bet bus jāmeklē mūsu laikam piemērots ceļš un tamdēļ arī likām virsrakstu: „Sena dziesma — jaunās skaņas.“

Vakarēšanu tuvākos mērķus domājam: 1) Saimnieciskās dzīves zināšanu izplatīšanu; 2) Garīgās kultūras celšanu lauku sētās; 3) Modināt un stiprināt cieņu uz tautu un valsti; 4) Modināt lauku mājas pašvērtības sajūtu; 5) Izkopt kopdarbības jūtas. Vakarēšanu virsvadību uzņēms pagasta valde un jo sevišķi pagasta vecākais J. Štīfts, bet tiešo vadību — mūsu pamatskola, kurai gāja talkā daudzi pagasta sabiedriskie darbinieki. Kad nodibinājās pagasta

lauksaimniecības biedrība, pagasta valde, pēc simts vakarēšanām, šo darbu nodeva viņai. Tagad jau otro gadu lauksaimniecības b-bas kultūrelisabiedriskā sekcija, ciešā kopdarbībā ar pamatskolu, vada šo darbu tālāk. Lai labāk vakarēšanas visiem būtu sasniedzamas, tad pagasta 300 saimniecības sadalīja kādos 12 novados, ņemot vērā, lai vairums varētu ērti sasniegt vakarēšanas kājam ejot. Vakarēšanas izziņoja ar pagasta valdes apkartrakstiem un Valka iznākošā nedēļas laikrakstā „Ziemeļlatvija“, kuras redaktors J. Rauska aizvien ir bijis ļoti atsaučīgs šim darbam.

Vakarēšanas nolikam svētdienās pēc pusdienas, no pieciem līdz astoņiem vakarā, t. i. laikā starp lopu kopšanu un slaukšanu. Ir bijuši mēģinājumi nolikt vakarēšanas darba dienas un arī citā laikā, bet pēc vairākkārtīgiem mēģinājumiem ir jāatzīst, ka īstais laiks ir tikai svētdienu pēcpusdienās. Vairums vakarēšanu pie mums notiek no novembra līdz aprīļa beigām un bieži gadās, ka noturam vienā svētdienā vienā laikā divi un pat trīs vietas vakarēšanas par dažādiem jautājumiem. No sākuma mazliet neparasti bija, kad lūdzām kādās mājās atļaut vienu istabu vakarēšanai, jo visas saimnieces baidījās, vai iespējams visu ērti iekārtot priekš 20 līdz 50 cilvēkiem, cik parasti ierodas vakarētāji. Bet tagad pēc pieci gadu ilgas darbības, šis jautājums ir pilnīgi nokārtojies, jo izrādījās, ka visas lauku mājas ir istabas, kurās var novietoties sanākušie vakarētāji un visas mājas arī parasti ir tādā kārtībā, ka neprasa no saimniecēm nekādas arkārtīgas pūles, lai istabu iekārtotu vakarēšanai. Tam saimniekam, pie kura notika vakarēšana, pagasta valde norakstīja vienu zirga šķūts dienu. Par to viņam bij jāatved un jāizved runātājs, jāiekārto telpas un jānodrošina nepieciešamā apgaismošana. Saimniecēm tika doti noteikti norādījumi, ka nebūtu vēlams vakarētāju pacienāšana un jo sevišķi ar reibinošiem dzērieniem. Pat runātājs nebij jāpamieto, bet šajā ziņā gan saimnieču viesmīlība parasti neatzina vakarēšanu vadības norādījumus. Tagad jau divi gadi ir pagājuši, kamēr pagasta valde atceļa šķūts kārtību, bet neviena saimniecība nav atteikusies visu to labprātīgi izdarīt.

Pirmējās vakarēšanas centānēs kuplināt ar Lugažu aizsargu kora un 7. Valkas aizsargu pulka dubultkvarteta priekšnesumiem un dzeju deklamācijām. Tad izrādījās, ka minētās divi un trīs stundas ir jāziedo pilnīgi tikai teiktai runai un vēlākam pārrunām un priekš dziesmām un citiem priekšnesumiem neattiekt vairs laika. Parasti vadošā runa ilgst apm. pusotras stundas,

pārējais laiks tad aiziet pārrunās un papildinājums. Bet ja runātājs savu priekšmetu pārvalda pilnīgi un ir labi sagatavojies, tad dalībnieki ir grūti piedabūjami pie pārrunām, jo neviens neprib traucēt labo noskaņu.

Un atklāti jāaska, ka visiem runātājiem uz vakarēšanām vajadzētu ļoti nopietni gatavoties, jo ir neskaitāmas reizes pierādījies, ka lauku ļaudis, lai viņi arī nāk, tā sakot, tieši no arklā, prot ļoti pareizi novērtēt, kurš runātājs nav piemirsis augšējo likumu: aizvien labi sagatavoties. Un patiesībai par godu jāliecina, ka pie mums, ar niecīgiem izņēmumiem, aizvien ir ieradusies tikai nopietni sagatavojušies runātāji.

No sākuma izdalīja vakarētājiem plaši izstrādātas aptaujas, kurās lūdz atzīmēt kas katram patīcis un kas būtu vēl jālabo, bet aptaujas nāca maz atpakaļ. Kad vēlāk aptaujājās kamdēļ tāda atbilde, tad dzirdēja tikai vienu atbildi: lūdzam sarīkot vakarēšanas vairāk. Ka runātājus vakarēšanu vadība ir lūgusi talkā visus vietojos Latvijas Lauksaimniecības kamearas darbiniekus un vairākus inteligēnto profesiju darbiniekus no Valkas. Ja par kādu jautājumu nebija attiecīga runātāja uz vietas, tad mums ļoti izpalīdzīga bija Sabiedrisko lietu ministrijas Propagandas daļa, kura tad sūtīja mums vēlamās runātājus uz sava reģiona. Vispār, ievērojot Sabiedrisko lietu ministrijas labvēlību un ļoti labās attiecības ar pagasta un Valkas inteligenci, runātāju sagādašana nekad nav mums lielas rūpes radījusi.

Pirmā vakarēšana notika 1934. g. 2. decembrī. Līdz šim ir notikušas 164 vakarēšanas, kurās ir piedalījušies vairāk ka 6000 apmeklētāji-vakarētāji. Apmēram puse ir bijuši veltīta saimnieciskās dzīves jautājumiem, otra puse — garīgās dzīves jautājumiem. Uz pirmējām nāk vairāk vecākā paaudze, uz otrējām — jaunākā paaudze. Ir daudzi pagasta iedzīvotāji, kuri ir redzami vairākas vakarēšanās, bet ir arī tādi, kuri nav apmeklējuši nevienas vakarēšanas un nelasa neviena laikraksta.

Ja mūsu vakarēšanu vadībai tagad prasītu, kāds ir viņas atzinums par līdzšinējām 164 vakarēšanām un vai ir jau kas redzami sasniegts no augšā sprautiem mērķiem, tad laikam gan nāktu šāda atbilde: vakarēšanas ir jāuzskata par tādu pašu līdzekli tautas attīstības veicināšanā, par kādu mēs uzskatījām līdz šim teatra izrādes, koncertus, grāmatas un žurnālus, un tamdēļ nav jāgaida, ka viņas bez ilgstoša nopietna darba, tā sakot, kā ar rokās mājēnu noņems visu nezināšanu un visas šaubas pa

dzīves ziņu. Bet kad ievērojam, ka ar vakarēšanām mēs varam jo ērti un tuvi pieiet visplašākai tautas daļai un zinām arī kuplo dalībnieku skaitu vakarēšanās, tad laikam gan bus jāatzīst, ka vakarēšanas tautas izglītības veicināšanā ir vispiemērotākās un parocīgākās.

Mūsu vakarēšanas vadībā ir arī pārrunāts jautājums kā vēl vairāk varētu padziļināt vakarēšanas darbu un tad atzina, ka šim darbam būtu jāsaista pastāvīgs ārpuskolas izglītības veicināšanas darbinieks. Viņš būtu nevien vakarēšanas tehniskais vadītājs, bet arī pagasta bibliotekārs un pa brīvo laiku ar grāmatu nastiņu apstaigātu visas mājas pagasta un pasniegtu grāmatas tiem, kas tās vēlas lasīt. Palīdzētu arī ikkatru grāmatu, kā pieaugušiem, tā arī jaunatnei, ievadīt un izvadīt lauku sētās. Šis jautājums būtu varbūt arī jau labvēlīgi izšķirts, tikai mūsu pagastam, ievērojot lielo skolnieku pieplūdumu pagasta pamatskolā, ir steidzīgi viņa jāizved lielāki pārbūves darbi un tamdēļ visi liekie līdzekļi jātaupa šim mērķim, bet Lauksaimniecības biedrība viena pati nespēj to veikt.

Kad sākām vakarēšanas darbu, labi zinādami mūsu Valsts Prezidenta lielo interesi par valsts kultūras dzīvi, uzdrošinājāmies Valsts Prezidentu iepazīstināt ar mūsu nodomu un tad arī saņēmām norādījumus sākt šo darbu. Un tagad jāliecina, ka Valsts Prezidenta labvēlība nekad nav mus atstājusi šajā darbā.

Izcilus notikums šajā ziņā bija Valsts Prezidenta piedalīšanās 86. vakarēšanā 30. maijā 1937. gadā ar runu: „Vienoti izcinijām — vienoti izdalīsim“.

Nebeidzot šo apskatu, man jāuzsver, ka pie vakarēšanu labas izdošanās ir nepieciešami vajadzīgi, lai pagastā patiesi valdītu vienības izjūta. Esam arvien uzsvēruši, lai katrs koptu savas domas, bet lai starp pagasta sabiedriskās dzīves vadītājiem valdītu godīga un inteligenta iecietība vienam pret otru un ka visiem lai būtu tikai viena vadoša atziņa: Cik mana dzīve, cik mans darbs un cik manas domas ir bijušas noderīgas, lai spodrinātu tautas gudro padomu. Ja mums izdosies jo spodru padarīt tautas gudro padomu un atkal padarīt ikkatru mūsu lauku māju par mūsu kultūras stipro pili, tad varēsīm visi droši apliecināt dzejnieka vārdus: Tev mūžam dzīvot Latvijā.

Numurs maksā 10 sant.

ZIEMEĻLATVIJĀ

Iznāk ceturtdienās, Valkā.
Redakcija un kantors Valkā, J. Rauskas grāmatu izdevniecībā, Krievu ielā 9, telp. 40; katrēk. ceturtdienā, šim numuram iziet bezmaksas pielikums.
Parakstīšanas pieņem laikraksta kantors un visos pasta kanturos un grāmatu veikalos.

Abonēšanas maksa:		Stādījumu maksa:	
uz 1 mēnesi	1.20	par vienu daļu bez dienām	0.40
uz 3 mēnešiem	3.20	par vienu daļu ar dienām	0.40
uz 6 mēnešiem	6.00	stādījumu daļai	0.15
uz 1 gadu	10.00	par visu gadu	0.15

Izdevējs — Jānis Rauska.
Atbildīgais redaktors — agr. Herberts Ballietis.
Izdevējs J. Rauskas spēkā Valkā, Nr. 40-12

PREZIDENTA PAGODINĀJUMS LUGAŽNIEKIEM

Atjaunotās vakarēšanas parašas pieci gadi

Lugažu pagasta pamatskolā šovakar notiek skolnieku un mazpulka dalībnieku eglītes vakars, kas apvienots ar lugažnieku tradicionālo vakarēšanu. Lugažu lauksaimnieki bija pirmie, kas, sekojot Prezidenta aicinājumam, priekš 5 gadiem atjaunoja piemirsto latvisko parašu — vakarēšanu. 1934. gada 2. decembrī, Lugažu lauksaimniecības biedrības aicināti, biedrības namā pulcējās apkārtējie lauksaimnieki noklausīties priekšlasījumu un pārrunāt dažādus jautājumus. Valsts Prezidents KĀRLIS ULMANIS šovakara Lugažu vakarēšanas dalībniekiem teikts radio uzrunu, tādā kārtā parādot lugažniekiem lielu pagodinājumu. Prezidents radio uzrunu teiks plkst. 8.15 vakarā.

Vakarēšana Lugažu pamatskolā šodien sāksies plkst. 6 vakarā, kad iededzinās svētku eglīti. Par seno latviešu Ziemas svētku parašām runās senatnes pētnieks A. Kāpostiņš. Pēc referāta vakarēšanas dalībnieki noklausīsies Prezidenta radio uzrunu.

Pirmie vakarēšanas parašu atjaunojuši, lugažnieki arī turpmāk palikuši vadītājā vietā un ar saviem sarīkojumiem rāda paraugu pārējiem pagastiem. Vakarēšanu organizēšanu uzņēmusies Lugažu lauksaimniecības biedrības kultūralā sekcija, kuru vada enerģiskais lauksaimnieks J. Pavlovičs. Tele-

foniskā sarunā ar mūsu laikraksta līdzstrādnieku J. Pavlovičs vakar pastāstīja:

— Esam priecīgi pārsteigti un pagodināti, ka Prezidents atcerējies mūsu sarīkojumu un gribējis sacīt mums dažus vārdus. Rītdienas vakarēšana, kas reizē ir arī šādu sarīkojumu 5 gadu atceres diena, būs lielākais notikums mūsu dzīvē. Kad priekš 5 gadiem sākām atdzīvināt pa pusei aizmirsto senču parašu un, vakaros sapulcējusies, pārrunājām saimnieciskus jautājumus un noklausījāmies referātus, tad vēl maz bija sekotāju mūsu pasākumam. Taču tagad Lugažu pagastā vakarēšanas notiek katru svētdienu un dažreiz pat 2—3 vakarēšanas vienā dienā. Sākumā sanāksmes notika tikai lauksaimniecības biedrībā, bet pamazām rajons paplašinājās, un tagad vakarēšanas jau notiek pēc rūpīgi izstrādāta plāna. Viss pagasts iedalīts 12 sektoros, kuros vakarēšanas notiek pēc kārtas katru svētdienu. Tās sākas parasti pl. 5 un turpinās pāris stundas. Priekšlasījumus nolasa skolotāji, agronomi, kā arī lektori no Rīgas. Pēc priekšlasījumiem zinas ošemas.

Izdevums

SESTDIENA	RIGĀ	354.
23.	BLAUMAŅA 38/40	NUMURS
DECEMBRIS	TELOR. ADRESĒ - RĪGA - RĪTA	Redakcijas darba laiks
1939.	TEL - VIET NOD. RED. 28100	no
	LĪDZSTRĀDN. 30860, 26971	14 līdz 3
	SPĒRYAM 27755	
	ARB. NOD. REDAKT. 33998	
	TĀLŠATIKSMEI 30245	
	KANTORIM 28823	
	ĒKSPEDICIJAI 34111	
		10 SANT.

VL. 0000 001071

Viktorija

Rīts

Valsts Prezidents KĀRLIS ULMANIS Pīļ savā darba istabā gaka runu
Lugažu vakarēšanas gadījumā.

Rīts

I izdevums

SVĒTDIENA	RĪGĀ	355.
24.	BLAUMAŅA 38/40	NUMURS
DECEMBRIS	TLGH. ADRESE · RĪGA · RĪTS	Redakcijas darba laiks
1939.	TEL. VIET. NOD. RED. 28100	no
VI. gada sākums	LĪDZSTRĀDN. 30960, 28971	14 lds 3
ĀDAMS	SPORTAM 27758	
	ĀRL. NOD. REDANT. 33998	
	TĀLSAŅĪSMĒI 30744	
	KANTORIN 28628	10 SANTI.
	EKSPEDICIJA 34111	

PATEICĪBA PAR GAISMU

300 lugažnieku noklausas Prezidenta uzrunu

Lugažu pagasta pamatskolā vakar notika kārtējā vakarēšana, kas bija apvienota ar vietējā mazpulka un skolnieku eglītes vakaru. Pagodinot lugažniekus, kas pirmie pēc Valsts Prezidenta ierosinājuma atjaunojuši latvisko vakarēšanu, Prezidents vakar jau otro reizi piedalījās Lugažu vakarēšanā, šoreiz pa radio uzrunājot lugažniekus.

Pamatskolā bija pulcējušies vairāk kā 300 lauksaimnieku ar saviem bērniem no Lugažu un kaimiņu pagastiem. Pl. 6 vakarā iedzīvināja svētku eglīti un pie tās notika mazpulka dalībnieku priekšnesumi, kā arī savstarpēja apdāvināšanās. Eglītes vakarā bija ieradusies arī kaimiņu Turmes mazpulka pārstāvji, līdzvedot lugažniekiem dāvanas. Senatnes pētnieks A. Kāpostiņš vakarēšanā stāstīja par latviskās dzīves ziņas meklēšanu. Referata pārtraukumā vakarēšanas dalībnieki noklausījās Prezidenta runu. Jūsmīgi aplausi vairākkārt pāršalca sanāk-

smes telpai, izsakot Lugažu pagasta iedzīvotāju pateicību.

Pirmo reizi Valsts Prezidents lugažu lauksaimniecības biedrības rīkotajā vakarēšanā piedalījās 1937. gada 30. maijā. Toreiz vakarēšana notika Lugažu pag. Silamūrnieku pamatskolas pagalmā zem vecām kļavām. Valsts Prezidents lugažniekus toreiz iepazīstināja ar valdības darbu saimniecisko jautājumu kārtēšanā, tuvāki pakavējoties pie toreiz vēl likumprojektā esošā kopdarbības veicināšanas likuma. Prezidents toreiz teica: «Sasāpējušais kooperācijas jautājums reizi par visām reizēm jānokārto, lai sāktu to veidot uz jaunā likuma pamata, un šis likums būs no dzelzs un tērauda.»

Šoreiz Prezidents vakarēšanas dalībniekus un visus valsts iedzīvotājus iepazīstināja ar valdības nodomiem elektrības tīkla izveidošanā un lauksaimniecību un lauku amatniecību apgādāšanā ar elektrisko strāvu. Šī vēsts vakarēšanas dalībniekiem bija priecīgs pārsteigums, jo patlaban Lugažu un apkārtējos pagastos elektrība

ievilkta tikai nedaudzās saimniecībās. Tagad lugažnieki cer, ka jau pēc pāris gadiem visā apkārtnē nebūs saimniecības, kur nemirdzētu elektriskās spuldzes.

Pēc Prezidenta uzrunas vakarēšanas dalībnieki trīs reizes teica lūgšanu — «Likteņa lēmēj, liec vēl ilgu gadu mūsu tautas Vadītājam mūs tālāk vadīt — uz augšu, uz priekšu!» Izskanot valsts himnai, lugažnieki kā viens vīrs solījās ikbrīdī būt gatavi sekot tēvzemes aicinājumam.

Rīts

I izdevums

SVĒTDIENA	RIGĀ	355.
24.	BLAUMAŅA 38/40	NUMURS
DECEMBRIS	TLGH. ADRESE - RĪGA - RĪTS	Redakcijas darba laiks
1939.	TEL. VIET. NOD. RED. 28100	no
	LĪDZSTRĀDN. 30960, 35971	14 st. 0
	SPORTAM 37758	
	ĀRZ. NOD. REDAKT. 33898	
	TĀLSAŅĪESMEI 30245	
	KANTORIM 29625	
	EREPEDICIJAI 34111	
ĀDAMS		10 SANTI.

Miers un gaīsmas mūsu zemē

Valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa radiatora vakarētājiem Lugažos

Vakarētāji Lugažos un klausītāji citās vietās! Jau otro reizi es uzrunāju jūs, Lugažu vakarēšanas dalībniekus. Pirmo reizi es biju pie jums Lugažos; tagad runāju no Rīgas pils, un manos vārdos var noklausīties daudzi tūkstoši visā zemē. Bet es ceru, ka arī šoreiz mēs, lai gan vaļģā neredzēdami viens otru, sapratīsim viens otru tikpat labi kā toreiz un visās citās reizēs.

Es runāju šini priekšsvētku vakarā, lai vispirms novēlētu jums visiem Lugažos un pārējiem klausītājiem miera pilnos, baltā sniega bagātus Ziemassvētkus; lai novēlētu jums tādu svētku mieru, kas padara iespējamu cilvēkam iegrimt domās un pārdomās, iedziļināties savā dvēselē, lai šini dvēseles mierā, nobēdzībā, vientulībā un atraisībā rastu spirdzinājumu un stiprinājumu, lai sirdi un prātā augtu atziņa, ka cilvēks ir stiprs un spēcīgs tikai sevī, ka visai labai apņēmībai un arī spēkam jānāk no cilvēka paša. Lai mēs tad ne tikai pārbaudībā, bet pamatotā drosmē teiktu un atkal teiktu kā cilvēki, kā tauta, lai visi mēs teiktu:

mūsu spēks un drošība ir mūsos pašos.

Ziemassvētki, miera, sveču spožuma un gaīsmas svētki arī mums, mūsu zemei, tautai un valstij. Kara viesuļi plosas gan netālu no mums. Mēs sākam izjust dzīves sašaurinājumus, bet tomēr nupat teiktais paliek taisnība: miers ir mūsu zemē. Lielāks, dziļāks miers arī starp mums un mūsu kaimiņiem, tiklab saimnieciski kā politiski. Redzamāka ir tapusi arī miera pilnā sadarbība triju Baltijas valstu — Igaunijas, Latvijas un Lietuvas starpā. Radusies dziļāka izpratne un atziņa likteņu kopībai un arī stiprināta griba kopīgi

un saskaņotai strādāšanai šo kopīgo likteņu veidošanā.

Mieru un satību, lielāku viengabalainību iekšējā dzīvē ir veicinājuši vācu tautības līdzpilsoņu izceļošana. Mēs esam no viņiem šķīrušies un viņus izvadījuši klusi un miermīlīgi, novēlēdami viņiem jaunajā dzīvē vislabāko. Mēs esam miera bagātāki, ar plašākām izredzēm mierīgam darbam un darbam arī paša miera labā, iekšējā un ārējā miera labā. Tagad mēs būsim tikai tālredzīgi un savaldīgi, ka veco rēķinu grāmatas, kas noslēgušās galīgi un pilnīgi visplašākā apjomā, ka šis veco rēķinu grāmatas tagad mēs nesāksim bez vajadzības šķīrstīt no jauna. To, kas pāri palicis — un tā ir tikai mazākā daļa — to centisimies nokārtot mierīgi un aukstasinīgi.

Sākumā es pieminēju sveču spožumu un svētku gaīsmu. Man šie priekšā degošās svētku sveces, un tās atved domas atpakaļ pie gaīsmas un pavedina mūs domāt vēl par citu gaīsmu, gan par tīri pasaulīgu gaīsmu, bet gaīsmu, kas mūsu prātus nodarbinājusi gadiem ilgi, sevišķi pēdējos gados. Un es tagad varu pateikt, ka vakar izsludinātais likums par Ķeguma gaīsmu.

Lielā ūdensspēka ražošanas stacija uz Daugavas pie Ķeguma nu tagad varēs sākt strādāt pilnā gaitā.

Es teicu: nupat ir izsludināts likums par Ķeguma gaīsmu. Ko tas nozīmē? Tad klausieties! Līdz šim no simts spuldzēm tikai trijās atmirdzēja ūdensspēka gaīsmas; 97 spuldzēs no katra simta spīdēja un izspīdēja ārzemju ogļu gaīsmas, ievestās akmens ogles gaīsmas. Mēs zinām, ko tagad, kad kuģi apstājušies, nozīmē

akmeņogles. Tāpēc elektrības ražošanas iesākums Ķegumā nozīmē mums visiem ļoti daudz. Tas ir liels ieguvums, jo nu ūdensspēks stāsies dārgo, ievesto, par valutu pērkamo ogļu vietā. Ja tas ir pirmām kārtām, tad otrām kārtām elektriskā gaīsmas nu visā zemē taps lētāka. Tālāk, treškārt, elektrība tagad kļūs pieejamāka visā zemē, bet es sevišķi gribētu pasvitrot — arī laukos. Tas nozīmē, ka elektrība tagad kļūs pieejamāka arī lauksaimniecībai un lauku amatniecībai. Un taisni šim

uzdevumam — paplašinātā kārtā piegādāt elektrību lauksaimniecībai — valdība piegriezīs vērību vispirma kārtā.

Un šini darbā tad nu būs jāņem vērā sekojošais. Ja es jau pieminēju trīs punktus, tad kā ceturtais, zīmējoties sevišķi uz lauksaimniecību, man jāmin tas, ka pirmais solis no valdības puses būs veco parādu, t. i. to parādu, kas stāv sakarā ar elektrības ievilkšanu lauku saimniecībās agrākos laikos, atvieglošana un pārjaunošana, visu to parādu, kuri atrodas ārpus Zemes bankas. Šos parādus varēs uz priekšu nodēdēt vieglāk nekā līdz šim tas bija iespējams. Šis parāds taps par Ķeguma bezprocentīgu elektrības aizdevumu lauksaimniekiem. Tad, piektkārt, Ķegums ievilks elektrību lauksaimniecībās līdz stabam pagalmā un sētvidū. Sestkārt — Ķegums, kur to pieprasīs, uz atvieglotiem noteikumiem veiks arī elektrisko apgaismošanu un elektrības izlietošanu spēkam, veiks visus darbus ēku iekšpusē, pie kam arī šie būs atvieglotas izdevumu nomaksas; un ja tie radīsies jauni Ķeguma aizdevumi, tad arī tie būs bez procentiem. Septītkārt — tūlīt stāsīsimies pie tarifu jautājuma kārtēšanas,

es varētu teikt arī — pārkārtošanas. Izņēmums būs tas, ka

bez kavēšanās pazeminās tarifu lauksaimniecībai.

Tagadējo 30, 40, 50 un pat 60 sant. vietā par kilovatstundu būs turpmāk jāmaksā daudz mazāk. Jūs gribēsiet dzirdēt, cik tad īsti. Es pateikšu. Pastāv nodoms elektrības enerģiju visā valstī lauksaimniecībās piegādāt visu veidu pielietošanai — gaīsmas, motoru dzīšanai — par tarifu, kuru par augstu saukt gan nevarēs neviens, par tarifu, kurš būs patikams visiem lauksaimniekiem. Pastāv nodoms, ka Ķegums lauksaimniekiem par elektrības enerģiju aprēķinās ne vairāk kā apaļus 5 sant. par kilovatstundu. Man vēl jāsaka, ka šie 5 sant. tiks aprēķināti ne tikai par to elektrības enerģiju, kas nāks tieši no Ķeguma, bet par visu tagad izlietoto strāvu, vienalga, no kurienes tā nāk vai arī nāks.

Tas tad nu būs viens ceļš uz taupību, uz ikdienas patiesu taupību, uz lauku dzīves un darba atvieglošanu; ceļš un spēcīgs līdzeklis dažādo, grūto un sarežģīto lauku dzīves jautājumu sekmīgākai atrisināšanai. Tā būs

Ziemassvētku balva visai zemei un it sevišķi lauksaimniecībai.

Un tagad saņemiet vēl reizi manu Ziemassvētku novēlējumu. Un, šo novēlējumu prātā turēdami un to neaizmirdami, palieciēt stipri ticībā un pašvēlībā, palieciēt karsti tēvzemes mīlestībā, palieciēt nelokami drosmē un izturībā, uzticami darbā, savaldīgi runāšanā it visā, viri un sievas. Tad būs un paliks miers un gaīsmas mūsu zemē, tautā un valstī tagad un visos laikos. To nesa šī gada Ziemassvētki mums visiem — jums un visai zemei.

Jauākās Ziņas

Lugažnieki svin vakarēšanas piecgadi

300 lugažnieku noklausas Valsts prezidenta uzrunu

Valsts prezidents Kārlis Ulmanis no Pils pa radio uzrunā vakarēšanas dalībniekus Lugažos.

Ziemassvētku priekšvakarā lugažnieki pulcējās savā pamatskolā, lai atzīmētu vakarēšanas piecu gadu atceri. Šo sanākumi pagodināja valsts prezidents **Kārlis Ulmanis**, teicot no Rīgas pils pa radio uzrunu vakarēšanas dalībniekiem. Kaut gan Prezidents atradās no Lugažiem tālu, tomēr vakarētāji sirdīs izjuta viņa klātbūtni, tādēļ sarīkojumā valdīja svinīgums un pacīlātība. Kopā ar veco zemnieku paaudzi bija pulcējušies arī jaunie zemes arāji — vietējā mazpulku jaunatne, kas iepriekš dedzināja svētku eglīti. Vakarešanu ar īsu uzrunu ievadīja Lugažu lauksaimniecības biedrības kulturali sabiedriskās

sekcijas vad. **J. Pavlovičs**. Viņš ir viens no šīs skaistās tradīcijas atjaunotājiem. Viņš norādīja, ka šī ir jau 172. reize, kad lugažnieki pulcējas senajos lauku mājas svētkos, kas palīdz veidot latviešu dzīvesziņu un izkopt tautas labos tikumus. „Vakarēšanu mēs atjaunojam pēc mūsu Vadoņa norādījumiem, un viņa labvēlība šinī darbā mūs nekad nav atstājusi,” apliecināja runātājs. Pēc tam vēsturnieks **A. Kāpostiņš** nolasīja plašāku referātu par latviskajiem Ziemassvētkiem, izejot mūsu senču skaistās tradīcijas. Priekšlasījumu vidū pārtrauca, un vakarēšanas dalībnieki ar lielu uzmanību noklausījās Prezidenta uz-

Vakarēšanas dalībnieki Lugažos noklausas Valsts prezidenta runu. Pirmā rindā no kreisās Lugažu pag. sek. **H. Evele**, Valkas raj. agronoms **V. Lielbūrdis**, Valkas apr. tautskolu insp. **J. Jakabsons**, Lugažu lauksaimn. b-bas kulturalās seke. vad. **J. Pavlovičs**, lektors **Kūpostis**, draudzes mācītājs **V. Isaks** un pag. vec. **J. Stīfts**.

runu. To uzņēma ar lielu piekrišanu. Lauksaimnieki bija sevišķi sajūsmināti par Prezidenta paziņojumu, ka viņi saņems lēto Ķeguma gaismu. „Šis notikums būs ierakstīts Lugažu vēstures redzamākā vietā,” Prezidenta runas noslēgumā vakarēšanas dalībniekiem teica **J. Pavlovičs**. „Mēs, Ziemeļlatvijas iedzīvotāji, vienmēr esam pierādījuši savu lielo dzīvotgribu un jau priekš daudziem gadu desmitiem esam cīnījušies un palīdzējuši atnest mums visiem brīvību. Prezidents var būt pārliecināts, ka mēs, ja tas būs vajadzīgs, būsīm uzticīgi sekotāji katram viņa aicinājumam.” Pēc tam vakarētāji kopēji izlūdzās likteņa

lēmēja svētību Vadoņim un klusi kā lūgšanu noskaitīja trīskārtēju „Lai dzīvo”. Vēsturnieka **A. Kāpostiņa** priekšlasījuma turpinājumam sekoja dzīvas un interesantas pārrunas. Tanis izskanēja uzskats, ka mums, sevišķi pēc vāciešu aizceļošanas, lielāka vēriba jāveltī latviskajiem tikumiem un tradīcijām. Vairāki vakarēšanas dalībnieki norādīja, ka mums nepieciešamas arī skaistākas reliģiskās formas. Par šo svarīgo jautājumu nolēma rīkot īpašu vakarēšanu. Vakareētāji savas lauksaimniecības biedrības vadībai uzdeva izteikt Prezidentam pateicību par lugažniekiem veltīto uzrunu.

Jauākās Ziņas

PIRMIE, kas vispār vakarēšanu atjaunoja mūsu zemē, bija Lugažu pagasta sabiedriskie darbinieki. 1933. gadā lugažnieki ķērās pie darba, bet apsvēruši, ka šo skaisto tradīciju neizdosies atdarināt senajā veidā, jo laiku mijā mainījušies dzīves apstākļi laukos, piemēroja to laika prasībām un nosauca par „seno dziesmu jaunās skaņās“. Toreiz lugažnieki atjaunoto vakarēšanu pamatā lika šādus mērķus: 1) izplatīt zināšanas, lai celtu lauku dzīvi; 2) modināt un stiprināt cieņu pret savu tautu; 3) modināt latviešu zemniekos pašvērtības apziņu, un 4) izkopt kopdarbības un vienības garu. Ar to vakarēšanu atjaunotāji bija pīvērsušie visvairāk izplatītajam seno vakarēšanu veidam — vakarēšanām dzīves ziņu un gudrību iegūšanai.

L. LIEPINS

PIRMIE, kas vispār vakarēšanu atjaunoja mūsu zemē, bija Lugažu pagasta sabiedriskie darbinieki. 1933. gadā lugažnieki ķērās pie darba, bet apsvēruši, ka šo skaisto tradīciju neizdosies atdarināt senajā veidā, jo laiku mijā mainījušies dzīves apstākļi laukos, piemēroja to laika prasībām un nosauca par „seno dziesmu jaunās skaņās“. Toreiz lugažnieki atjaunoto vakarēšanu pamatā lika šādus mērķus: 1) izplatīt zināšanas, lai celtu lauku dzīvi; 2) modināt un stiprināt cieņu pret savu tautu; 3) modināt latviešu zemniekos pašvērtības apziņu, un 4) izkopt kopdarbības un vienības garu. Ar to vakarēšanu atjaunotāji bija pīvērsušie visvairāk izplatītajam seno vakarēšanu veidam — vakarēšanām dzīves ziņu un gudrību iegūšanai.

No mūsu tautas gara mantām izlobāmi trīs galvenie senās vakarēšanas veidi: 1) vakarēšana dzīves ziņai; 2) vakarēšana darbam, un 3) vakarēšana sviņībām un svētkiem.

Stingras robežas šo triju veidu starpā nav iespējams novilkt. Mērķis visiem vakarēšanu veidiem tomēr bija viens: vienot savrup dzīvojošos lauku ļaudis dzīvei un darbam un saglabāt un kopt tās tikumiskās vērtības un tradīcijas, kas paaudžu paaudzēs veidojušas latviešu tautas ipatnējo seju. Šo mērķi senajiem vakarētājiem arī izdevies piepildīt. Par to liecina mūsu tautas gara mantu dižais pūrs, jo jādama, ka vairums tautas teiku, pasaku, miklu, prātulu, dziesmu, tautas tēpu un rotu radies tieši vakarēšanā, kad bija kopā prāvāks pulks jaunu un vecu ļaužu.

Vakarēšanas zaudēja savu nozīmi, kolīdz laukos ieplūda pilsētas vēji, nesdami sev līdz toreizējās pilsētas parašas un sadzīves formas, kas lauku ļaudīm šķita „labākas“ un „smalkākas“ par tām, ko gadu simtos bija veidojis latviskais gars. Pilsētas vējiem līdz nāca arī kristīgās baznīcas ietekme, skolu, grāmatu, laikrakstu un biedrību gaisma un iespēja lauku cilvēkam tikt pie turības, iepērkot sev dzimtmājas. Baznīca raudzījās nelabvēlīgi uz vakarēšanām, jo tās neatbilda baznīcas mācību garam. Vakarēšanas gan vēl turpinājās, bet to apmēri kļuva šaurāki, gūstot intīmu ģimenes raksturu.

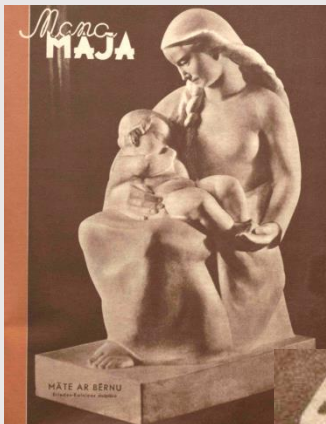
Jaunie laiki laukos bija ienesuši daudz pozitīva garu un saimnieciskā dzīvē, bet aiznesuši jaukās tradīcijas, kuņas tikai tagad, kad mēs turpat pēc simts gadiem no jauna sākam apzināties latviešu tautas kultūras vērtības, pamazām atjaunojas. Šodien mēs atkal saprotam, kāda nozīme ir tautas gaišajiem tikumiskajiem spēkiem un labām kaimiņu attiecībām. Šodien mēs atkal apzināmies, ka jāsmeļas jaunas dzīves ziņas, zināšanas un gudrība, ka jāgoda lauku mājamatniecība, jāpatec darba māka un darba mīlestība, bet par visu vairāk mēs atzīstam, ka lauku cilvēkam jāpaliek pie zemes, kas paaudžu paaudzēm devusi mūsu tautai iz-

turību un spēku. Mums jābūt līdzīgiem mūsu senčiem, kas kā ozoli stipri stāvējuši savā zemē. Šim senču ideālam mēs gribam tuvoties, rīkojot vakarēšanas. Tomēr, kā jau lugažnieki to atzinuši, simtprocentīgi mēs to nevarēsim, bet mums nav arī iemesla atteikties no tiem vakarēšanu veidiem, kas pastāvēja jau priekš simts un vairāk gadiem. Gluži otrādi! Daudz kas no senajām tradīcijām vēl šodien ir laikmetīgs. Tā arī senie vakarēšanu veidi mums tagad var ļoti noderēt.

Vistielāko vēribu pievērsisim šodien svarīgākajam vakarēšanu veidam — darba vakarēšanām. Strādāt var tikpat labi vakarēšanās, kas kalpo zināšanu izplatīšanai, kā vakarēšanās, kuru mērķis ir tikai praktiskas nodarbības. Darba vakarēšanām var būt individuāls vai kopēji veicama darbu raksturs. Vakarēšanai individuāls darba raksturs, ja katrs dalībnieks vakarēšanās ierodas ar savu darbu. Bet ir arī vakarēšanas, kurās visi vakarētāji veic kopīgus darbus. Piemēram minēsim kādu vakarēšanu Slatas pagastā. Pagasts cēla sev jaunu biedrības namu. Lai biedrības telpu apmešanai nevajadzētu pirkt skaliņus, tad kādā vakarēšanā tika noorganizēta skaliņu plēšana un skalu režģu pišana biedrības nama apmetumam. Par vajadzīgā materiāla — priedes blūķa — sagādāšanu jau iepriekš bija rūpējies vakarēšanas vadītājs.

Sevišķi liela nozīme kā individuālām, tā kopējām nodarbībām vakarēšanās ir tagad, kad mums pašiem daudz svarīgi uzdevumi, kurus nosaka kara apstākļi. Nemot vērā to, ka ilgāku laiku, sevišķi laukos, nebūs dabūjami vajadzīgie priekšmeti mājas vajadzībām, jau laikus jāpūpējas par pašapgādi, atjaunojot mājamatniecību. Lūk, tad nu tieši darba vakarēšanās varētu pagatavot grābekļiem zarus, grebt koka karotes, pagatavot koka tupeles un klikatīpas, pīt grozus, vit virves, zirgiem pinekļus, lāpīt un šūt maisus un salabot zirga lietas u. t. t. Kopējām nodarbībām mūs ai-cina Tautas palīdzības tautieku pienākums. Tā vakarētāji kopīgi strādā bazaru, loteriju un citu pasākumu sākšanai, kas dos iespēju atbalstīt tos tautiešus, kuri nonākuši trūkumā un postā.

Vistielākā nozīme vakarēšanās tieši tagad ir sievietei. Kamēr vīrieti cīnās frontē un aizņemti vietējā aizsardzības darbā, sievietei pakāpeniski jāpiesavinās vīriešu darba māka. Tāpēc vakarēšana varētu būt tā skola, kurā sieviete blakus savām nodarbībām mācītos veikt arī vīriešu darbus, kaut vai to pašu mājamatniecību. Aizvien vairāk sievietei būs jāizstāj vīrietis, jo karš prasa upurus no visiem. Latvju sieviete vienmēr bijusi vīrieša labākais līdzgaitnieks, viņa būs tāda arī tad, kad tautas un nākotnes interesēs būs jāstājas vīrieša darba vietā.

4. NR.

1942. g.
25. februāri

0,35 RM.

Pirmie vakarēšanas atjaunošanas mēģinājumi notika tikai priekš nedaudz gadiem — Lugažu pagastā, J. Pavloviča ierosinājumā. Bet nu jau par šo sadzīves paveidu runā visās malās. Tādēļ var spriest, ka vakarēšanai latviešu sabiedrībā būs nākotne.

Vakarēšana lauku mājās.

Foto Laikmeta arh.

VAKARĒŠANA

Vakarēšanai mūsu tautas tradīcijās ļoti izcila vieta. Pietiekami noskaidrojies arī tas, ka vakarēšana kuplina un padziļina mūsu tagadējo kultūrai sabiedrisko dzīvi, sevišķi uz laukiem un mazpilsētās, ja vien šī vakarēšana nosludina uz pareiziem pamatiem un ja vien pie tās vadīšanas ķērušies intelektuāli un ideālistiski noskaņoti cilvēki.

Pirmie vakarēšanas atjaunošanas mēģinājumi notika tikai priekš nedaudz gadiem — Lugažu pagastā, J. Pavloviča ierosinājumā. Bet nu jau par šo sadzīves paveidu runā visās malās. Tādēļ var spriest, ka vakarēšanai latviešu sabiedrībā būs nākotne.

Vakarēšana tagadējās dienās var ietpaušties trijos galvenos veidos: 1) vakarēšana darbam, strādāšanai, 2) vakarēšana priētam un sirdij, dvēseles kultūrai un 3) vakarēšana svētkos un svinībās, tātad priekam un baudai.

Minētos veidus varētu dalīt tālāk — paveidos, bet tas būtu pārāk teorētiski. Pati prakse rāda, kas kurā apvidū noderīgāks un kas arī iespējams, jo jāievēro aktīvākais darbinieku sastāvs, teļpas un citi apstākļi.

Ar darba vakarēšanu rodas atziņa, ka ikvienam pilsonim, bet jo sevišķi laucniekam, jāprot atkal daudz kas tāds, ko vairs lāga neprotam, bet ko prata mūsu tēvi un vectēvi, mētes un vecāmātes. Darba vakarēšana lai tiešām ir darbam un darba mācībai, bet nevīs dekorācijai, kur saņem labu tiesu vērpjamo ratīpu, lītavu un c. u. piederumu, lai pēc tam nofotografētos. Sevišķi danda kas jāprot sievietei, lai atvieglotu tagadējo mājas budžetu, tāpat lai dzīvi darītu saturīgāku un izdaijotu māju. Daudz jāprot arī vīrietim, lai nebūtu tā, ka arvienu biežāk pagādās cilvēki, kas neprot pat aukļu novīt, zāģi pašināt, takapri ieliet vai koka kapoti izgrotāt. Tādēļ vakarēšanas programnā jāietilpst ikdienišķā dzīvē vajadzīgu darbu iemācīšana. Laucnieku vairākums šos darbus pratis un varēs būt kā pamācītāji. Neparādējiem sākums būs neērts, jo kam gan patīk atrīties neprašanā. Tomēr šo neērtību pārvarēs, redzētais un dzirdētais pamudinās mājās mēģināties tālāk. Kur radīsies grūtības, tur nākošā reizē varēs meklēt padomu. Mūsu dienās motvārdu pamācībai un novērojumiem līdzās jau stāties attiecīga speciāla literatūra.

Otrs veids — izglītības vakarēšana — strauji nenorobežosies no pirmā veida, tomēr dos arī kaut ko citu. Se arī var būt priekšlasījumi un pārrunas par praktisko dzīvi. Tomēr šis veids ved tālāk par līri praktisko. Se temat, par daudz cilvēkiem jautājumiem, kas cilvēku skubina dzī-

vot dzīvē dvēseles dzīvi. Cilvēks grib saprast sevi un pasauli, cilvēks grib zināt, kā bijis agrākos gadu simtos un uz kādiem kalngaliem norāda cilvēces lielie gari. Tāpēc jācīnā vēstures, filozofijas, mākslas, socioloģijas un citi jautājumi. — Šais vakarēšanas veidos līdzās priekšlasījumiem stāties dziesmas un mūzika, daļlrunas, dialogi, labāko rakstnieku darbu lasīšana. Nav pat neiespējami īsāki dramātiski uzvedumi, kas neprasa sevišķas iekārtas. Tā ne tikai prieks, bet arī sirds dabūs savu tiesu.

Trešais veids — vakarēšana svētkos un svinīgos gadījumos — tikpat vajadzīgs. Šis vakarēšanas pamatraksturs vingli iedomājams. Mums tevi ir dienas, kad gribas svinīgi atcerēties svarīgus notikumus mūsu tautas garajā mūšā, vai arī godam pieminēt kādu ievērojamu darbinieku. Ir notikumi un darbinieki ar lokālu raksturu, bet arī tie savā vietā un reizē piemēnami. Un kur tad mūsu tautas senū senie gadskārtu svētki, gan pa daļai piemirsti, bet tomēr ceļami auglā, lai sadzīve vedotos kuplākā un nacionāli pilniskanīgākā! Te piemināmi ne tikai Jāņi, bet arī Ziemassvētki, Lieldienas, Mārtiņi u. c. gadskārtu svētki. — Svētku vakarēšanā iederas tikai īsas runas, tāpat tikai gadījumam piemērotas dziesmas vai neliels utvordums. Vakarētāju acis jāreizī raugās arī uz galda post, kur sagādāts attiecīgs mielasts. Un tad dejas un rotājas, bet kā jaunatne nekad neitūks. Protams, mielasts un jautra sadzīve ar godu, lai nemesu ēnu uz tās dienas svinību kodolu.

Šos trīs veidus var dažādi kombinēt. Tomēr vienā vakarā pīrāk plāns un daudzpusīga programma neder. Tur viens elements traucē otru. Darba vakarēšanā var piedziedāt, cik tālu tas netraucē darbu. Izglītības vakarēšanu var nobeigt ar mazu atpūtdzīnījumu pie galda, bet katrā ziņā uzmanīgi.

Latviskai vakarēšanai, īpaši svētku gadījumos, liels daļums ir dalībnieku un jo sevišķi dalībnieču tautiskais terps, tāpat tiepu attiecīga izgreznojums.

Vakarētāju piedzīvojumi rāda, ka liels skaits dalībnieku nebūt nav ieteicams. Visstingākā vakarēšana ir bijušas ne jau biedrību lielajās telpās, bet gan pie viena vai otra saimnieka. Dalībnieku skaits var svārstīties starp divdesmit — trīsdesmit — četrdesmit, bet vairāk nav ieteicams. Ja ir liela interese, var vakarēt biežāk vai vairākās vietās. Vietas mainīšana arī nav par sliktu.

Tātad vakarēšanai G.

LAIKMETS

Nr. 52
1942. g.
25. decembrī

Aptiecīgus
Ziemassvētkus!

Vakarēšanas dzimtenē

Lai novērstu nevajadzīgus pārpratumus un atteikšanos no mūsu tautas tradīcijām, nepieciešami atjaunot atmiņā vakarēšanas ideju, kas jau izstrādājās 1934. gadā Lugažu pagastā. 11. novembrī šī pagasta sabiedrisku darbinieku kopējā sanāksmē lauksaimnieks J. Pavlovičs ierosināja atjaunot lauku sētās vakarēšanu zem nosaukuma — «Sena dziesma — jaunas skapas». Ierosinājumu silti apsvēica un izvēlēja komisiju šīs domas detalizēšanai. Tā nosprauda sekošus mērķus: 1) saimnieciskās dzīves zināšanu izplatīšanu, 2) garīgās kultūras celšanu, 3) modināt un stiprināt cieņu pret tautu un valsti, 4) modināt lauku mājā pārvērtības sajūtu un 5) izkopt kopdarbības sajūtu.

Pirmā vakarēšana notika Lugažu pamatskolā 1934. gada 2. decembrī. Piedalījās ar referātiem skolotājs Priednieks — «Latvju daiņas kā senlatviešu dzīves atspoguļotājas», un lauksaimnieks Pavlovičs — «Kā izveidojama vakarēšana lauku sētās». Un tā šī atjaunotā tradīcija gājusi uzvaras gaitā pāri visai Latvijai.

Lugažu pagasta vakarēšanās līdz 1936. gadam piedalījušies sekoši lektori: Valkas Jāņa Cimzes ģimnazijas skolotājs J. Āboliņš ar referātiem: 1) Rūdolfs Blaumanis un viņa darbi, 2) Kr. Valdemārs un viņa laiks, 3) Auseklis un Kronvaldu Atis, 4) Brāļu Kaudzīšu «Mērnieku laiki», 5) Ticīgais Poruks, 6) Grāmatas svētība un grāmatas lāsts, 7) Dzīves jēga, 8) Kā saprast dzeju. Agronoms Baltietis: 1) Agronomu zinātniskā kongresa atzinumi, 2) Lauku augu barības vielu sagatavošana saimnieciskā kārtā, 3) Nākotnes lauksaimnieks, 4) Lauksaimniecības pamatjautājumi, Veterinārārsts Zāmelis: 1) Tuberkuloze pie mājlopiem un tās ārstēšana, 2) Lopu barības papilddevas, 3) Liellopu kāpuru attīstība un viņu iznīcināšana. Valkas rajona lopkopības instruktors V. Lapkašs: Par lopkopības jautājumiem. Agronoms V. Gaujers: Zālāju sugas un viņu kopšana. Agronoms Rožkalns: Zemes ap-

strādāšanas galvenie noteikumi. Lopkopības pārraugis P. Pāķis: Kā audzēt lielus un ražīgus piena lopus. Dārzkopības speciālists J. Renģe: Par dārzkopības izveidošanu. Dārzkopības instruktore V. Kaimiņš: Augļu un ogu dārza ierīkošana. Mājturības instruktore M. Jūbass: Lauku sievietes apstākļu uzlabošana un Lauku mājas tīrības sajūta. Lauksaimniecības kamearas lektors Cērps: Tehnikas sasniegumu pielietošana lauku dzīvē. Mežzinis Balodis: Lauksaimniecībā mazvērtīgas zemes apmežošana. Doc. P. Stares: Kā lauksaimniekiem turpmāk saimniekot. Skolotājs Priednieks: Latviešu tautas dziesmas kā senlatviešu dzīves atspoguļotājas. Doc. P. Mucenieks: Tiesības, tīkumība un taisnība. Lauksaimnieks P. Pavlovičs: Kā izveidot vakarēšanu lauku sētās. Mākslinieks J. Bīne: Senlatviešu kultūra. Doc. J. Students: 1) Psiholoģijas un filozofijas pamatjēdzieni, 2) Cilvēku dažādi raksturi, 3) Kāds cilvēks ir isti izglītots. Lektors J. Caucis: Personība, pašizglītība, pašmācība. Vecmāte Tirums: Tīrības sajūta bērnu kopšanā. Dr. Cilinskis: Veselības kopšana. Valkas rajona būvtechniķis F. Ziverts: Lauku būvniecības jautājumi. Vēsturnieks Kāpostiņš: Latviešu svētki.

Mūzikālā daļā pēmuši savu līdzdalību: brīvmākslinieks P. Krieviņš, mž. O. Stūre, skol. A. Priednieks, Lugažu aizsargu pagasta jaukts koris un Valkas viru dubultkvartets skol. J. Vilciņa vadībā. Ar deklamācijām piedalījies skolotājs Grigorevičs. Vietējie lektori, mākslinieki piedalījušies bez atalgojumiem. Vakarēšanas parasti notikušas svētdienās no pikst. 17—20.

Lugažu pagasta vakarēšanas tikai atgādina, cik daudzpusīgas un bagātas var tās kļūt, ja tās organizētas ar vajadzīgo rūpību. Gādāsim, lai ikvienā pagastā tās izvērstos par nozīmīgu faktoru mūsu sabiedriski kultūrālā dzīvē, tad neradīsies domas par atteikšanos no jau izvestas tradīcijas.

Fr. Grīnbergs.

DAUGAVAS VĒSTNESIS

Maksā 7 lēn.
Nr. 26, 4. gads

Daugavpils novada komitāra oficiālais laikraksts

Redakcija: Daugavpils, Cietokņa ielā 42. Tālrūpi: atbildīgais redaktors 2493, sekretārs, ārlietu nodaļa 2494, vietējā nodaļa, informātori 2211, saimnieciskā nodaļa 2202. Redakcijas pārstāvji: Rūgā, Adolfa Hilmana (Brīvības ielā 1, tālrūpi 21638, 21550), Rācēnā, Br. Skrudņa ielā 15, t. Atcēlānu nodaļa izmantojama visā pasta nozarē.

Otrdien,

1. februārī, 1944. g.

Šīs un vēl citas publikācijas par vakarēšanu Lugažu pagastā meklē:

<http://periodika.lv/>

<https://www.europeana.eu/portal/lv>

Apkopoja Valkas bibliotēka

2019